

Konkrétnost - co je / Agregát a „srostlice“ / Celek jako „srostlice“

Masaryk o sobě často říkal, že je „realista“, ale kupodivu se bránil proti názvu „pragmatismus“, ačkoliv obojí původně poukazuje k témuž, totiž k věci a věčnosti. V Hovorech Čapkovi řekl: „Ne pragmatism, ale konkrétism bylo by mým heslem.“ (Pha 1990, str. 210.) Také tento termín je ovšem třeba interpretovat, neboť jeho význam je hlubší, než si lidé většinou uvědomují, zejména když nedbají kořenů slova. Původně latinské sloveso „conresco“ a odvozeniny chtěly být věrnou nápodobou řeckého SYMFYEIN a SYMFYSIS, a poukazovalo tak nejen k růstu, ale přímo ke srůstání. Zatímco u růstu máme na mysli cosi původně kontinuálního, srůst naznačuje, že jde původně o něco (přinejmenším) dvojího, tedy odlišného, různého, co však není jen stavěno vedle sebe a k sobě, ani není pouze slepováno nebo jinak hrubě a zvenčí drženo při sobě, nýbrž co se sbližuje oním zvláštním, jedinečným způsobem, jímž se mnohost a různost stává „jedním“, jednotou. Když tedy Masaryk (na témž místě) říká: „Jsem pro věčnost, pro poznání věcí konkrétních.“, naznačuje tím zároveň, že ne všechny věci jsou „konkrétní“. A tu pochopitelně nesmíme hned myslet na „abstraktnost“ jako tradiční protivu „konkrétnosti“. Ve světě poznáváme vedle „srostlých“, „sjednocených“ skutečností také skutečnosti, „věci“ nesjednocené, nesrostlé, neintegrované – tedy pouhé agregáty, hromady. Bylo by opět další chybou, kdybychom takovou „hromadu“ chápali tak hrubým způsobem, že bychom ty jednotliviny, které jsou v té hromadě „nahromaděny“, viděli jakoby bez *jakýchkoli* souvislostí. I tam, kde nedošlo nebo nedochází ke skutečnému „srůstu“, najdeme souvislosti (a nikoli pouze souvislostí a vztahy „abstraktní“, tj. myšlené, z „reálných“ skutečností „vyabstrahované“, nýbrž „reálné“, tj. skutečně se dějící, a to na základě vzájemné nebo i jednostranné reaktibility oněch jednotlivostí ve vztahu k těm ostatním), ale jsou to souvislosti jiného typu a druhu než souvislosti, které vedou k srůstání, nebo na nichž ono srůstání je založeno. Obojí souvislosti musíme rozlišovat, a to právě proto, že musíme rozlišovat hromady od „celků“. Konkrétní je tedy taková skutečnost, která se stala nebo ještě stále stává jednotou, integritou, celkem.

(Písek, 070702-2.)